

INSON OMILLARI PSIXOLOGIYASINING ASOSLARI

**Andijon davlat pedagogika instituti
Filologiya fakulteti o‘zga tili guruhlarida
rus tili yo‘nalishi 305-guruh
talabasi Eshqobilova Umida**

Annotatsiya: Ushbu maqolada Inson omillari psixologiyasi inson salohiyatini to‘ldirish va ishlash va xavfsizlikni maksimal darajaga ko‘tarish uchun mahsulot, uskunalar, mashina va muhitni yaratish va takomillashtirish, psixologiyaning inson hayotidagi o‘rni, psixologlarning jamiyat, insoniyat uchun foydalari, psixologlarning insonning ichki ruhiyatini qanday o‘rganishi haqida ma’lumotlar berilgan.

Kalit so‘z: psixologiya, psixolog, ruhiyat, psixologik vaziyat, ijtimoiy munosabatlar, san’at, his-tuyg‘u, ruhiy tushkunlik, psixologik kasalliklar

Inson omillari psixologiyasi inson salohiyatini to‘ldirish va ishlash va xavfsizlikni maksimal darajaga ko‘tarish uchun mahsulot, uskunalar, mashina va muhitni yaratish va takomillashtirishga qaratilgan. Inson omillari psixologiyasi va bu sohada ishlaydigan psixologlar haqida ko‘proq ma’lumot olish uchun ushbu jadal o‘sib borayotgan pastki maydonga diqqat bilan qarang.

Inson omillari psixologiyasi juda qo‘llanadi, ko‘pincha bu sohada bevosita ishlayotgan sohada ishlaydi. Inson omillari bilan ishlaydigan psixologlar o‘z vaqtlarini izlanish olib borishadi va insonning xulq-atvoridan,

Inson omillari psixologlar insonning ishlashiga ta'sir qiladigan haqiqiy muammolarni hal qilish uchun muayyan mavzular bo‘yicha tadqiqotlar olib boradilar. Misol uchun, psixologlar ish joyida ishlatiladigan muayyan mahsulot bo‘yicha, masalan, elektr zavodidagi ishchilar tomonidan ishlatiladigan ekran interfeysi kabi tadqiqotlarni amalga oshirishi mumkin. Xodimlar interfeysni qanday ishlatishi va ulardan foydalanishi bo‘yicha tadqiqot olib borganidan so‘ng, psixolog mahsulotni yanada osonroq, xavfsizroq va undan to‘g‘ri foydalanish uchun uni qayta yaratishi mumkin.

Inson omillari psixologlari sog‘liqni saqlash xodimlari tomonidan qo‘llaniladigan dasturiy mahsulotlar va mahsulotlar uchun ham yordam berishi mumkin. Odamlar bu narsalar bilan qanday aloqa qilishlarini tushunish orqali psixologlar sog‘liqni saqlash sharoitida potentsial xavfli xatolar yuzaga keltirishni kamaytirishga yordam berishi mumkin.

Ma’lumki, insoniyat hayoti ijtimoiy munosabatlarda turli muammolarga duch kelishi mumkin, bunday holatlarni o‘zini boshqarish hayotda o‘z o‘rnini topishi, to‘g‘ri kasb va boshqa turli xil muammolarda insonga albatta psixologiya insonga ta'sir o‘tkizadi.

Malakali psixologlar yordam beradi. Inson bor ekan albatta unda o‘ziga yarasha muammolar bo‘ladi. Inson o‘ziga ishochini ortirish va hayotga ildam qadamlar tashlash uchun maslahatlar beradigan shaxslar, Inson ruhiyatiga ta'sir o‘tkizadigan shaxslar bular Psixologlar hisoblanadi.

Barchasi aslida o‘zimizni qo‘limizdadur. Baxtni his qilish barchasi Alloh tomondan yuborilgan sinovlar ekanligini o‘ziga singdirishi, har qanday holda ham tushkunlikka tushmasdan barchasiga bardosh berish va inson hayoliga keltirgan yaxshi va yomon narsala miyyaga signaldek borishi va hayotimizda yuz berishi hammasi Allohdan. Faqatgina inson ruhiyatiga ta'sir o‘tkizib to‘g‘ri niyat qilish hayot tarzini o‘zgartirish samarali, foydali maslahatlar beruvchi Psixologlarimiz insonni avvalo psixologiyasini o‘rganib unga o‘z foydali maslahatlari bilan ta'sir o‘tkazuvchi shaxslar insonga qaysidir ma’nodan psixologiya juda kerak hisoblanadi. O‘ziga munosib kasb, yo‘nalish tanlashda va hayoti izdan chiqqan tushkunlikka tushgan insonlar uchun, hayotini yangitlan boshlash uchun psixologik maslahatlari kerak.

“Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim, fan, innovatsiya va ilmiy tadqiqotlarning salmoqli natijalari: muammo va yechimlar” mavzusida Respublika ilmiy anjuman to’plam materiallari 2024-yil 19-aprel kun.

Psixologiyaga san’atning bog’liqligi, insonga ta’sir o’tkizishda eng samarali usullardan biri bu san’at, adabiyot hisoblanadi.

San’at ijodkorlikni rivojlantirish va ichki innovatsion kuchlarni o’rnatishning muhim vositalaridan biridir, agar to’g’ri mustahkamlangan bo’lsa, insonning ko’plab ruhiy muammolarini hal qilish mumkin. Psixologiya insonning qo’rquv, ruhiy tushkunlik, ruhiy va psixologik kasalliklar kabi xatti-harakatlarini o’rganadi. Biroq, san’at insonlar ularga tegib, his qiladigan tushunchalarga ma’no va qiymat berish uchun ishlaydi. Shuning uchun san’atni bolalar va o’smirlarning o’zini o’zi qadrlashini oshirishning samarali vositasi yoki psixologik muammolarni davolash vositasi sifatida qarash mumkin. San’atning psixologiyalar o’rtasidagi vositachilik aloqasi idrok va ma’noda, u har kuni sodir bo’layotgan voqea va hodisalarga beradi. San’atdagi bunday ma’no berish san’at durdonalari yaratish orqali kuzatiladi va psixologiyada ongsiz ravishda shaxs shaxsiyatida namoyon bo’lishi mumkin. Islom ta’lim tizimlari insonning tabiatiga, o’z-o’zini poklashiga e’tibor qaratadi va uning asl mazmuni san’atni eng muhim va barqaror tarbiya uslublaridan biri deb biladi va najotga erishadi. Shunday qilib, san’at va psixologiyaning vazifasi, asosan, insoniyat jamiyatlari uchun ob’ektiv tushuntirish, o’sish va kamolotga erishish, demak, insonning o’zi kabi tabiat va inson ijodiga munosabatda ularning ruhini tarbiyalash va silliqlashdir.

Insonni psixologiyasiga ta’sir korsatuvchi omillar judayam ko’plab uchraydi. Bulardan misollar kelitirib o’tamiz, hamma insonlarga har xil ta’sir o’tkaziladi. Insonlarga psixologik ta’sir o’tkazish, tushkunlikka tushgan odam har xil usullar bilan o’zida baxt garmonlarini ortirish va og’ir vaziyatlardan chiqish uchun, g’amginlikdan xolos bo’lish uchun, o’zini biror bir o’yinlar yoki turli bir yumishlar, raqsga tushish, yaxshi ko’rgan insonlari davrasida bo’lish, suhbatlashish bilan insonlar o’zini qo’lga olishi va yomon vaziyatlardan chiqish yoki yumshatish bilan o’ziga o’zi ta’sir o’tkazadi. Albatta yaxshi irodali insonlarga eng og’ir vaziyatda ham o’zini qo’lga olib, o’zini idora qilaoladigan va o’zini baxtli his qilaoladigan turli qiziqarli o’ziga qiziq bo’lgan narsalar bilan mashg’ul bo’laoladigan, insonlar kuchli irodali insonlardur. Hammada qiyin vaziyatlar uchraydi buni albatta yenga bilishi lozim.

O’zini qo’lga olish uchun, o’zini psixologiyasidan, xarakteridan va xohish-istaklaridan kelib chiqqan holda, o’ziga qiziq bo’lgan usullar, qiziqarli o’yinlar bilan vaziyatni yumshatish kerak. Hammasi o’zimizni qo’limizda, o’zimizni baxtli his qilish, hayotda hushchaqchaq bo’lib, kulib, baxtiyor his qilish, hech qachon tushkinlikka tushib qolmaslik kerak. O’zini siqqaniz bilan hech narsa o’zgarmasligi barchasi hayotda uchrab turadigan holat ekanligini, o’zini ongiga singdirmog’i, o’zini qo’lga olmog’i kerak. Barchada uchraydigan holat hayot mashaqatlari hammaning ham boshidan o’tadi. Hammada uchraydigan qiyin, og’ir vaziyatlardan chiqolmaydigan va depressiyaga tushib, o’z joniga qasd qiluvchi insonlar ham yoq emas. Bunday insonlar albatta psixologlarga murojat qilishi va psixolog nazoratida bo’lishi lozim. Chunki bunaqa insonlarda yana o’z joniga qasd qilish holatlari uchrashi mumkin. Ammo bu mashaqatlardan qochish hisoblanadi va bu yechim emas har bir inson o’zini hayotini yo’lga qo’yib, chiroyli hayot kechirishi o’zini qo’lida va bundan voz kechmasligi lozim. Hamma hayot uchun kurashib o’zini hayotini yo’lga qo’yib, shu mashaqatlardan, hayotida bo’lyotgan noxush vaziyatlardan dars olib, yanada kuchli bo’lib o’zini idora qilmog’i va muvaffaqiyatlarga erishmog’i kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Psixologiya>
2. M.G. Davletshin, Sh. Do’stmuhammedova, M. Mavlonov Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. O’quv metodik qo’llanma. T: 2004 y.
3. Umumiy psixologiya F.I.Xaydarov N.I.Xalilova Toshkent – 2009